



SAKSBEHANDLER
Monica Anette Rusten

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
09/01586-6

DERES REF.

DERES DATO

ARK. B - Bygninger
371 (Leksvik) Leksvik - NT

VÅR DATO
26.06.2011

Adresseliste

KILLINGBERG MELLOM/NER-KILLINGBERG - 27/11 (TIDLIGERE 27/1)- KML § 15 JF. § 22 - VEDTAK OM FREDNING



Vi viser til tidligere utsendt fredningsforslag for Killingberg mellom datert 14.10.2009 som har vært på høring hos berørte parter og instanser. På grunnlag av dette fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

VEDTAK:

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 15 jf. § 22, freder Riksantikvaren Killingberg mellom, gnr/bnr. 27/11, i Leksvik kommune.

Omfanget av fredningen

Fredningen etter § 15 omfatter følgende objekter:

- *Stuelåna, bygningsnummer 185541282 med nærmere spesifisert løst inventar*
- *Prydhage og bærhage som avmerket på kartet nedenfor*

Fredningen omfatter bygningens eksteriør og interiør og inkluderer hovedelementer som planløsning, materialbruk og overflatebehandling og detaljer som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder og fast inventar.

Fredningen omfatter hagenes hovedform med terrasser og stier, rester av opprinnelig vegetasjon, og spor etter gjerder og eventuelle andre faste konstruksjoner.

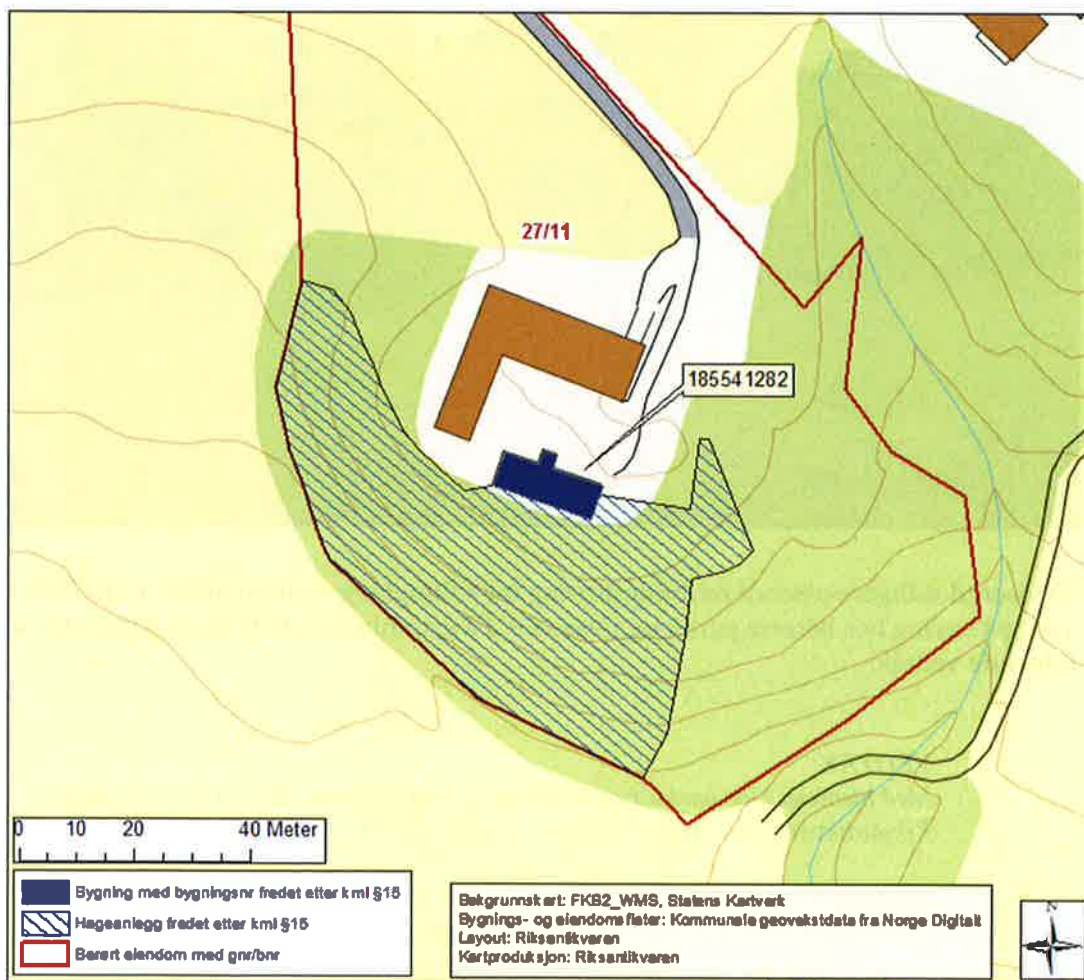
Fredningen omfatter også følgende løst inventar:

Finstuggu/Storstuggu

- benk med utskjæringer av drager og dekormaling
- to kubbestoler med utskjæringer av drager og dekormaling
- et rundt bord med utskjæringer og dekormaling av imitert duk
- et hjørneskap med dekormaling og tekst i runeskrift

Dagligstuggu

- en klokke med påmalt stavkirke og blomsterdekor
- himmelseng med påmalt blomsterdekor
- et langbord
- benkene



Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare hovedbygningen med hage på Killingberg mellom som et bygningshistorisk og kulturhistorisk verdifullt eksempel på det politiske og kulturelle engasjementet ved århundreskiftet 1800 til 1900. Killingberg mellom er en viktig kilde til hvordan dette kapitlet i nyere norsk historie kom til uttrykk i hverdagslige sammenhenger og interiører.

Formålet med fredningen er også å bevare hovedbygningen som representant for trønderlån av mindre type. Fredningen skal sikre at både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, opprinnelige vinduer og dører, materialbruk og overflater, opprettholdes.

Formålet er videre å bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i interiøret. Låna har verdifull interiørdekor, særlig i finstuggu/storstuggu og dagligstuggu. Fast og opplistet løst inventar skal bevares som en integrert del av interiøret. Til fast inventar regnes blant annet etasjeovner og veggfaste skap og hyller.

Formålet med fredningen av prydhagen er å sikre en tidlig representant for en gårdshage som er langt mer avansert enn det som trengtes til matauk. Hagen kan sees som et uttrykk for det samme verdisynet og engasjementet som er nedfelt i dekorasjonene i stuelåna.

Formålet med å frede bærhagen er å sikre et eksempel på en nyttehage anlagt av lærerstanden for undervisning på slutten av 1800-tallet, og som ofte er fjernet på gårdene. Videre er formålet å sikre helheten i tunet med både pryd- og nyttehage.

Fredningen skal videre sikre sammenhengen mellom hagene og hovedbygningen.

Fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelsene er utformet i samsvar med fredningens formål og gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid.

1. Det er ikke tillatt å rive, skade eller flytte bygningen eller deler av denne, herunder så vel fast som løst inventar.
2. Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør, eller på annen måte endre rommenes karakter og dekor. Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 6.
3. Det er ikke tillatt å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller utføre annet arbeid ut over vanlig vedlikehold på bygningens eksteriør, interiør eller konstruksjon. Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 6.
4. Løst inventar som inngår i fredningen, jf. opplisting under "Omfang av fredningen", må ikke skades, endres eller fjernes fra bygningen.
5. Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje med materialer og metoder som er i tråd med bygningens/inventarets egenart og på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene.
6. Tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjoner kan tillates i særlige tilfelle under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumentert

grunnlag og etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.

7. Utover ordinær skjøtsel, som fjerning av selvsådd vegetasjon, er det ikke tillatt å gjøre endringer i hageanlegget som vil kunne endre anleggets karakter i vesentlig grad eller motvirke formålet med fredningen. Det er ikke tillatt å fjerne opprinnelig vegetasjon eller installasjoner. Unntak kan gjøres ved sykdom på vegetasjonen. Når det blir nødvendig å fornye trær, hekk og andre busker, skal samme planteslag benyttes, og plantes på samme sted. Trær som må felles på grunn av sykdom, skade eller alder, skal erstattes med så store trær som mulig av samme type.

8. Det skal utarbeides en forvaltningsplan for hagen. Planen skal godkjennes av Riksantikvaren eller den Riksantikvaren gir fullmakt. Forvaltningsplanen skal inneholde retningslinjer for bruk, skjøtsel og eventuell tilbakeføring av anlegget. Planen skal være en premissgiver og et hjelpemiddel for brukere, eiere, forvaltere og kulturminnemyndighet.

9. Tilbakeføring av hagen til opprinnelig eller tidligere utforming kan tillates under forutsetning av at tiltaket gjøres på grunnlag av sikkert, dokumentert grunnlag i henhold til godkjent forvaltningsplan og etter dispensasjon fra kulturminnemyndigheten.

Følger av fredningen

Lovhenvisning

Når det gjelder behandlingen av fredete hus og anlegg, vises det til kulturminneloven §§ 15a, 16, 17 og 18, samt ovennevnte fredningsbestemmelser.

Arbeider som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven, må i tillegg forelegges kommunale myndigheter. Det gjøres oppmerksom på at tillatelser etter kulturminneloven må foreligge før arbeider i tråd med plan- og bygningsloven kan settes i verk.

Vedlikehold og skjøtsel

Det er eier som har ansvar for det løpende vedlikeholdet av fredete bygninger og anlegg. Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene og detaljer som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene.

For mer informasjon om vedlikehold og forvaltning av fredete bygninger og anlegg, vises til Riksantikvarens informasjonsblader.

Dispensasjon

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse/dispensasjon til å sette i gang alle typer tiltak som går ut over vanlig vedlikehold, jf. kulturminneloven § 15a. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes, evt. på visse vilkår. Oppstår det tvil om hva som anses som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen likeledes kontaktes.

Økonomisk tilskudd

Det er anledning til å søke fylkeskommunen om tilskudd til vedlikehold og istandsettingsarbeider.

Dersom det etter kulturminneloven § 15a blir gitt dispensasjon med vilkår som virker fordyrende på arbeidet, skal det gis helt eller delvis vederlag for utgiftsøkningen, jf § 15a annet ledd.

Fylkeskommunen kan gi opplysninger om frist for innsendelse av og krav til søknad.

Kort karakteristikk av kulturminnet

Trønderlåna

Bygningen er et tradisjonelt trøndersk våningshus, ei trønderlån. Bygget er satt opp i to etapper; midtkammerbygningen med gang, kjøkken bak gangen og en stue på hver side er bygget omkring 1834. Omkring 1889 ble et rom bygd på mot øst, kalt Petrastuggu.

I interiøret er det flere typer dekorasjoner utformet av Anders Havdal, i form av ådring, landskapsmalerier, malt brystning, dekorerte dører og dekorerte listverk med inskripsjoner. I finstuggu er det malt landskapsmalerier i hvert felt over brystningslista. Motivene er i hovedsak bjørkestammer uten løv, samt fjell - fjellene er kjente norske fjell som for eksempel Torghatten, Landego og Snøhetta. I dagligstuggu er veggene rappet. Utenpå rappinga er det ådret en dekor som imiterer en laftekonstruksjon og brystning av vekselpanel. Øverst er det innfelt imiterte vikingskjold, som i kantene er skyggelagt for å få til en tredimensjonal virkning. Taklisten er profilert og blåmalt, og har slagord for målsak, kristendom og nasjonsbygging skrevet i runestil. Petrastuggu i øst er ei trøndersk pilasterstue i nyklassisistisk stil. Veggene består av fyllingspaneler som er delt inn med pilastre og brystningslist. Fargene er de opprinnelige.

Til bygningen er det også skåret møbler blant annet et bord med malt dekorasjon i form av en bordduk og bordfot utformet som en trestamme. Møblene er laget og dekorert til rommet, og er utskåret av Christian Oksaas.

Prydhagen og bærhagen

Prydhagen ble antakelig anlagt i slutten av 1880-åra. På den tida var det fortsatt ikke vanlig å anlegge så forseggjorte hager på gårdsbruk. Denne prydagen ble anlagt i en form for landskapsstil på et par terrasser i den bratte sørskråninga, med rike plantninger i skråningene mellom terrassene. Fordi lite har skjedd i hagen etter 1920, kan en gå ut fra at det fortsatt finnes plantemateriale fra tida før 1920. Bærhagen utgjør et relativt stort, trekantet areal øst for den tidligere forvalterboligen. Hagen var viktig både i husholdningen og i Johan Killingbergs lærergjerning, hvor elevene fikk opplæring i hagebruk på samme måte som i prydagen. Selv om bærbuskene er forsvunnet, er selve hagearealet bevart. På grunnlag av foto- og annen dokumentasjon kan bærhagen derfor gjenplantes med tradisjonelle lokale sorter av bær og eventuelt også andre nyttevekster. Begge hagene var opprinnelig inngjerdet.

For nærmere beskrivelse av kulturminnet vises det til vedlagt dokumentasjon (Vedlegg 1).

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket.

Sammendrag av fylkeskommunens vurdering i utkast til vedtak datert 18.03.2010.

Det er få steder i landet de nasjonale strømningene fra tiden rundt 1905 viser seg så tydelig som i stuen i trønderlåna på "Killingberg mellom". Eier Johan Killingberg fikk lærerkollegaene Anders Havdal til å dekorere finstua og dagligstua og Christian Oksaas til å lage møblene og skjære ut dekorasjoner. Gjennom interiørdekorasjoner og inventar fortelles historien om den nasjonale reisingen og det politiske og kulturelle engasjementet som fulgte den. At en lærer viste et særskilt engasjement var vel vanlig, men det er sjelden alle sidene ved det kommer frem

så tydelig som her. Den historiske verdien er i så måte slående, og her dokumenteres dette viktige kapittelet i nyere norsk historie i "hverdagslige" sammenhenger som et konkret vitnemål om den folkelige frigjøringsbevegelsen.

Sjeldenheten i dag skyldes også den norrøne hilsningen og vikingtidssymbolikken. Denne stilen hadde i seg et klart og sterkt politisk engasjement og ble således umoderne etter hvert som grunnlaget for dette engasjementet ble borte. I bebodde bygninger ble gjerne slike interiørdekorasjoner overmalt i etterkrigstiden. Ådringen i det rappede stuerommet, i form av imitert laft og brystningspanel, vikingskjold og frise, er derfor sjelden. Interiøret har kunstneriske kvaliteter, og fremfor alt er det preget av håndverksmessig kvalitet.

Låna på Killingberg mellom er ei lita trønderlån, og det er få slike som er fredet. De fleste lånene som er fredet i fylket ligger på storgarder i sentrale strøk på Innherred. Selve hovedbygningen er fortsatt svært intakt som ei typisk trønderlån med lokalt forankret plassering syd i tunet slik skikken var i Leksvik og med sterke typiske trekk både utvendig og innvendig i selve bygningskroppen. Bygningen har hovedinngangen vendt mot hagen. Ingen av lånene i Leksvik eller låner som har hovedinngangen vendt mot hagen, er fredet. Bygningen har høy grad av autenticitet både i forhold til funksjon og bruk, form, håndverk og materialer. Det er enestående i nasjonal målestokk med et så intakt miljø i opprinnelig bygning, opprinnelige rom og i så god teknisk stand.

Hagen er antakelig anlagt i slutten av 1880-åra, i ei tid da anlegg av hager langt mer avansert enn det som trengtes til matauk fortsatt ikke var helt vanlig. At det ble anlagt hage her, kan sees i sammenheng med den innsatsen de gjorde og forbildet som blant andre lærerne var. Hagebruk var sett på som viktig folkeopplysning og en del av det pedagogiske opplegget. Vi må heller ikke se bort fra trender i tiden og i den klassen han identifiserte seg med. Som resten av gårdsanlegget speilet den Johan Killingbergs verdisyn og engasjement, og kan derfor ses i sammenheng med dekorasjonene i stulåna. Hagen har stått uendret i tiden etter 1920 og en kan gå ut ifra at alt plantemateriale er autentisk.

Killingberg mellom er en kilde til kunnskap om et sett med tidsstrømninger som former århundreskiftet. Men det er først ved å ta vare på hus, tun og hage at vi kan se den sammenheng som disse strømningene utfoldet seg i, både sosialt, kulturelt og geografisk. Sett på denne bakgrunnen er Killingberg et unikt historisk/kulturhistorisk dokument.

Riksantikvarens vurdering

Bygningen er en representant for ei lån som er sjelden i størrelse, interiør og plassering av atkomst. Bygningen er lite endret og det er stor grad av opprinnelighet i både eksteriøret og interiøret. Interiørutforming og -dekorasjon i form av blant annet landskapsbilder og imitasjon av ådret laftekonstruksjon er sjeldent og unik i nasjonal sammenheng. Dekorasjonene er godt utført og er av høy verdi. Det er også unikt at det er skåret til egne møbler som er tilpasset interiørdekorasjonene, og utformet i tråd med tidsånden, på en slik måte som er gjort på Killingberg mellom. Møblene utgjør en vesentlig del av rommenes innredning, og inngår i den helhetlige komposisjonen i rommet. At inventarstykkene er bevart og inngår i fredningen hever blant annet kunnskapsverdien og opplevelsesverdien.

Stuelånas tekniske tilstand er på fredningstidspunktet delvis dårlig og bygningen har generelt et stort vedlikeholdsbehov. Riksantikvaren vurderer likevel at bygningen med interiørdekorasjoner og løst inventar har en så høy nasjonal verdi at den bør fredes.

Hageanlegget, som består av en uvanlig og rikholdig terrassert prydhage og en bærhage, utgjør samlet en fullstendig gårdshage fra 1880-åra som det i dag er få igjen av. Prydhagen har en høy hagekunsthistorisk verdi i seg selv, og med det intakte bærhagearealet er det samlede hageanlegget komplett. Innenfor hagens grenser er det ikke gjort større endringer etter at gården ble fraflyttet på 1920-tallet. Noe som er spesielt på Killingberg mellom er folkeopplysningsarbeidet som var knyttet til hageanlegget. Lærerne hadde gjerne undervisning om hagebruk i egen hage. Det er ikke mange intakte hager etter lærerstandens virksomhet på slutten av 1800-tallet som vi kjenner til. Hagen har derfor høy kunnskaps- og kildeverdi.

Riksantikvarens vurdering er at Killingberg mellom, med bygning og hager, samlet har høy nasjonal verdi. Fredningen styrker representativiteten av kulturhistoriske viktige anlegg som forteller om nasjonale strømninger, lærerstandens stilling i samfunnet og folkeopplysningens virksomhet.

Riksantikvarens myndighet

Det følger av kulturminneloven § 15 jf. § 22 at departementet kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren jf. forskrift av 9. februar 1979 om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven av 9. februar 1979 § 12 nr.1.

Lokalisering og eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Gårdsnavn: Killingberg mellom

Kommune: 1718 Leksvik

Gnr/bnr: 27/11

Eier (hjemmelshaver): Leksvik kommune

Killingberg mellom ligger nord for Leksvik sentrum. Det er tre Killingberggårder, hvorav denne kalles "Killingberg mellom" eller Nergården på folkemunne. Atkomst er fra Rolivegen, en sideveg fra RV 755.

Leksvik Historie- og Museumslag overtok bygningene på gården vederlagsfritt i 1980, senere overtok Leksvik kommune. Forpakterboligen og tørkhuset er senere revet.

Leksvik kommune har startet arbeidet med å regulere området. Kommunens hensikt er å regulere området med tun, låve/fjøs, hovedbygning og hage til hensynssone kulturminnevern etter plan og bygningsloven.

Eiendommen er tidligere omtalt som gnr 27 bnr 1. En ny eiendom med låna og hagene på Killingberg mellom ble fradelt 20. juni 2011 og nytt gnr/bnr er 27/11.

Forholdet til naturmangfoldloven

Prinsippene i Lov om naturmangfold av 19. juni 2009 nr. 100 (naturmangfoldloven)

§§ 8-12 skal legges til grunn ved offentlig myndighetsutøvelse som berører naturmangfoldet.

Riksantikvaren har gjort søk i Artsdatabankens Artskart og Naturbasen til Direktoratet for Naturforvaltning for å fremskaffe nødvendig kunnskap for beslutningsgrunnlaget.

Innenfor areal som er markert som fredet på kart side 2 er det ingen registrerte sårbare eller trua arter i Artsdatabankens Artskart. Her er heller ikke registrert andre spesielt verneverdige naturtyper eller naturområder. Riksantikvaren finner derfor at fredningen ikke vil påvirke naturmangfoldet i negativ retning.

Bakgrunn for fredningen

Nord-Trøndelag fylkeskommunene fattet 21.12.1988 vedtak om midlertidig fredning av låna på Killingberg mellom gnr 27 bnr 1 i Leksvik kommune. Begrunnelsen for å vedta midlertidig fredning var å sikre at bygningen ble bevart på sin opprinnelige plass. I 1980 inngikk grunneier en kontrakt med Leksvik historie- og museumslag om overdragelse av innbo og bygningene i tunet. Kontrakten sikret at bygningene kunne få stå i fem år. Nord-Trøndelag fylkeskommune fattet vedtaket om midlertidig fredning for å hindre at historie- og museumslaget ble pålagt å flytte bygningen før endelig fredningsvedtak var fattet. Fylkeskommunen startet opp arbeidet med å dokumentere bygningen, men fredningssaken ble ikke varslet før 03.06.2009.

På begynnelsen av 2000-tallet ble det foreslått å flytte huset til prestegården i Leksvik. Fortidsminneforeningen som eier fjøset på prestegården utarbeidet et forslag der prestegårdsfjøset sammen med en ny kjeller under låna kunne fungere som magasin og utstillingslokaler.

Nord-Trøndelag fylkeskommune engasjerte Norsk Institutt for kulturminneforskning (NIKU) til å foreta en teknisk undersøkelse for å avklare risikoen ved å flytte låna i november 2007. NIKU-rapport nr 54/2007 konkluderte med at selv om de strukturelle skadene utbedres og bygget avstives grundig, vil det allikevel være stor sannsynlighet for at en flytting vil påføre den verdifulle interiørdekoren skader. Ettersom NIKU betraktet bygningen som enestående i nasjonal sammenheng frarådet de flytting.

Fylkeskommunen tok opp igjen fredningssaken i 2009 som et ledd i det landsomfattende prosjektet Fredningsgjennomgangen som pågår i regi av Riksantikvaren og de ulike fylkeskommunene.

Redegjørelse for saksgang og innkomne bemerkninger

Vedtak om midlertidig fredning

Nord-Trøndelag fylkeskommune startet med dokumentering av bygningen midt på 1980-tallet. Hovedutvalg for kultur ba administrasjonen fremme ordinær fredningssak 24.2.1988, og ga administrasjonen anledning til å gå til midlertidig fredning av bygningen hvis det skulle vise seg å være nødvendig. 21.12.1988 vedtok fylkeskommunen midlertidig fredning av bygningen.

Melding om oppstart av fredning

Melding om oppstart av fredning ble, i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.1 meddelt grunneiere, kommunen og Leksvik historie og museumslag i brev av 03. 06.2009 fra Nord-Trøndelag fylkeskommune. Samtidig ble oppstartsvarselet kunngjort i avisene Trønder-Avisa, Fosnafolket og Norsk lysningsblad.

Det kom ikke inn uttalelser til varsel om oppstart.

Offentlig ettersyn

Nord-Trøndelag fylkeskommune utformet deretter fredningsforslag, og dette ble i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.2 sendt på høring til berørte parter 14. 09.2009. Samtidig ble det kunngjort i regionale/lokale aviser og Norsk lysningsblad at fredningsforslaget var lagt ut til offentlig ettersyn i Leksvik kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Det ble gitt en frist til 25.11.2009 til å komme med uttalelser.

Innkommne merknader

Det kom i alt inn tre uttalelser til forslaget om fredning. Uttalelsene er her kort gjengitt med fylkeskommunens kommentarer.

Stiklestad Nasjonale Kultursenter har i brev datert 10.09.2009 uttalt seg positivt til tiltaket og slutter seg til forslaget om fredning slik det er fremstilt i høringsdokumentet.

Leksvik Historie- og Museumslag har i brev datert 24.09.2009 kommentert følgende tre punkter:

1. På side to i dokumentet er det bilde av feil Killingberg-gård.
2. Treskjæreren som er nevnt på side 10 skal være Christian Oksaas og ikke Havdal
3. I Hilde Tokles notat (*Riksantikvarens kommentar; dette var fylkeskommunens saksbehandler*), står det at geiteholdet startet på Nygården i 1880-åra. Historielaget mener dette er feil, og har lagt ved et dokument som bekrefter dette.

Utover de tre overnevnte punktene har de ingen kommentarer.

Fylkeskommunens kommentar

Når det gjelder punkt 1 og 2, så er dette nå endret i dokumentet. Punkt 3 omhandler en tekst som følger fredningsforslaget som vedlegg. Opplysningene fra historie- og museumslaget om saken er notert.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Landbruksavdelingen har i brev datert 15.09.2009 kommentert omfanget og avgrensingen av området som skal fredes. De etterlyser en tydeliggjøring av vurderingene bak fredningsforslaget.

Fylkeskommunens kommentar

I uttalelsen heter det: "Hele tunet med hage og tilstøtende arealer utgjør et helhetlig kulturmiljø med kvaliteter og formidlingsverdi utover det rent arkitektoniske og stilhistoriske som er tillagt størst vekt i forslaget".

Fylkeskommunen vil på grunnlag av denne uttalelsen her kort redegjøre for valg av omfang og avgrensing.

Killingberg mellom er verneverdig av flere grunner:

1. *Interiørene og hagen, fordi de er et uttrykk for de nasjonale strømningene på landsbygda i tida før unionsoppløsningen*
2. *Hele trønderlåna, fordi den er svært autentisk både med tanke på materialbruk og romplan. Den representerer også en variant av låna som ikke har hovedinngangen mot tunet. Låna er en parstue/midtkammersbygning som er bygd på med ei stue.*
3. *Gården som kulturmiljø, fordi den som et samlet miljø forteller om landsbrukshistorien i området.*

Det som er spesielt i nasjonalt og delvis internasjonal sammenheng er interiørene, hagen og låna i sin helhet. Det er når kulturminnene har nasjonal verdi at de kan fredes med hjemmel i kulturminneloven. I et regionalt og lokalt perspektiv er også gården som helhet et verneverdig kulturmiljø.

Derfor foreslår fylkeskommunen i samarbeid med kommunen at hele tunet med hage får et juridisk vern. Dette gjøres ved å kombinere kulturminneloven med plan- og bygningsloven. Kommunen er planmyndighet, og de er i gang med en reguleringsplan for hele kulturmiljøet som sikrer de lokale og regionale verdiene. Fylkeskommunen, som har ansvaret for fredningssaker, følger opp med å sikre låna med interiørene og hagen gjennom kulturminneloven.

Leksvik kommunes behandling

I henhold til kulturminneloven § 22 nr. 3 skal forslag om fredning legges frem for kommunestyret før vedtak om fredning fattes. Fredningsforslaget og innkomne uttalelser ble oversendt kommunen i brev av 03.12.2009. Kommunestyret behandlet saken i LE-komite for næring og miljø i Leksvik den 17. 12.2009 som sak nr. 19/09 og i kommunestyret den 17.12.2009 som sak nr. 73/09.

Kommunestyrets vedtak:

Kommunestyret slutter seg til forslag fra Nord-Trøndelag fylkeskommune om fredning av lån og hage på eiendommen Killingberg Mellom gnr. 27 bnr.1.

Riksantikvarens behandling

Representant for Riksantikvaren og fylkeskommunen var på befaring på eiendommen i 2008, i forbindelse med varsel om oppstart. Forslag om fredning ble oversendt fra Nord-Trøndelag fylkeskommune til Riksantikvaren 18. 03.2010. Riksantikvaren har under behandlingen av saken vært i løpende dialog med Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Det har også vært dialog med eier av eiendommen og Leksvik Historie- og Museumslag. Riksantikvaren var på befaring av anlegget 03. 09.2010. Bygningen, hagen og fredningssaken ble da gjennomgått.

Riksantikvarens bemerkninger

Riksantikvaren slutter seg fullt ut til Nord-Trøndelag fylkeskommunes vurdering. Låna og hageanlegget på Killingberg mellom utgjør et unikt kulturminne. Det har vært dialog med eier underveis i prosessen i form av befaringer og møter der representanter fra Leksvik kommune, Leksvik Historie- og Museumslag, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Riksantikvaren har vært til stede. På bakgrunn av dette har Riksantikvaren en klar oppfatning om at alle parter er positive til fredningen, noe som er svært gledelig. Dette er det beste utgangspunktet for at bygningen og hagen blir tatt vare på for ettertiden.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens vedtak om fredning kan påklages til Miljøverndepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage stiles til Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren innen tre uker fra fredningsvedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven § 29.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 5

Vennlig hilsen

 Jørn Holme


 Unni Grøn

Adresseliste:

Leksvik kommune, 7120 LEKSVIK

Leksvik historie- og museumslag v/Odd Tronstad, 2120 LEKSVIK

Vedlegg:

1: Dokumentasjonsvedlegg

2: Diplom

3: Riksantikvarens informasjonsblad "*Å eie et fredet hus*"

Kopi med vedlegg 1 til:

- Miljøverndepartementet - Kulturminneavdelingen, Postboks 8013 Dep, 0030 OSLO

- Nord-Trøndelag fylkeskommune, PB 2560, Seilmakergata 2, 7735 STEINKJER

Kopi uten vedlegg til:

- Stiklestad Nasjonale Kultursenter, 7650 VERDAL

- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Landbruksavdelingen, PB 2600, 7734 STEINKJER

